

Omavalvontasuunnitelma yksityissektorilla

Yksityissektorin edunvalvonnalliset päivät 2017

Tehy

Yhteiskuntasuhteet ja kehittäminen toimiala

Keskustele naapurisi kanssa:

- Onko työpaikallasi omavalvontasuunnitelma?
- Missä se sijaitsee?
- Käydäänkö sitä työntekijöiden kanssa läpi?
- Oletko voinut vaikuttaa sen sisältöön?

Mitä on omavalvonta?

- Omavalvonnalla tarkoitetaan palvelun tuottajan omatoimista laadun ja asiakasturvallisuuden varmistamista siten, että toiminnassa toteutuvat lainsäädännön, lupaehtojen ja palvelujen tuottajan itse omalle toiminnalle asettamat vaatimukset.
- Osa toimintayksikössä toteutettavaa laadunhallintaa ja perustuu riskien hallintaan
  - ennaltaehkäistä riskien toteutumisen ja reagoida havaittuihin kriittisiin työvaiheisiin tai kehittämistä vaativiin asioihin suunnitelmallisesti ja nopeasti
- Työkalu, jonka avulla voidaan kehittää ja seurata palvelujen laatua toimintayksiköiden päivittäisessä työssä.

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011

Yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajan on laadittava toiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi omavalvontasuunnitelma

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

Sosiaalihuollon toimintayksikön tai muun toimintakokonaisuudesta vastaavan tahon

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista 980/2012

Toimintayksikössä järjestetään omavalvonta

Laki yksityisestä terveydenhuollosta 152/1990

Palvelujen tuottajan toimiessa useammassa kuin yhdessä toimipaikassa vastaavan johtajan on laadittava toiminnan laadun varmistamiseksi palvelujen tuottajan ja sen erillisten toimipaikkojen toiminnan kattava omavalvontasuunnitelma.

Terveydenhuoltolaki 1326/2010

Laatu ja potilasturvallisuus

Omavalvontasuunnitelma sosiaalipalveluissa

- Laadittava johdon ja henkilökunnan yhteistyönä
- Toimintayksikkökohtainen omavalvontasuunnitelma on pidettävä julkisesti nähtävänä
- Valvira määräys 1/2014: Yksityisten sosiaalipalvelujen ja julkisten vanhuspalvelujen omavalvontasuunnitelman sisältöä, laatimista ja seuranta koskeva määräys

SOSIAALIPALVELUJEN OMAVALVONTASUUNNITELMA

SISÄLTÖ (Sisällysluettelon numerointi vastaa sisältöasioiden osalta määräyksen numerointia)

1	PALVELUNTUOTTAJAA KOSKEVAT TIEDOT (4.1.1)	.....
2	TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET (4.1.2)	.....
3	RISKINHALLINTA (4.1.3)	.....
4	OMAVALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN (3)	.....
5	ASIAKKAAN ASEMA JA OIKEUDET (4.2)	.....
	4.2.1 Palvelutarpeen arviointi	.....
	4.2.1 Hoito-, palvelu- tai kuntoutussuunnitelma	.....
	4.2.1 Hoito- ja kasvatussuunnitelma (LsL 30.5 §)	.....
	4.2.2 Asiakkaan kohtelu	.....
	4.2.3 Asiakkaan osallisuus	.....
	4.2.4 Asiakkaan oikeusturva	.....
6	PALVELUN SISÄLLÖN OMAVALVONTA (4.3)	.....
	4.3.1 Hyvinvointia, kuntoutumista ja kasvua tukeva toiminta	.....
	4.3.2 Ravitsemus	.....
	4.3.3 Hygieniäkäytännöt	.....
	4.3.4 Terveysten- ja sairaanhoito	.....
	4.3.5 Lääkehoito	.....
	4.3.6 Yhteistyö eri toimijoiden kanssa	.....

7	ASIAKASTURVALLISUUS (4.4)	.....
4.4.1	Henkilöstö	.....
4.4.2	Toimitilat	.....
4.4.3	Teknologiset ratkaisut	.....
4.4.4	Terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet	.....
8	ASIAKAS JA POTILASTIETOJEN KÄSITTELY (4.5)	.....
9	YHTEENVETO KEHITTÄMISSUUNNITELMASTA	.....
10	OMAVALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA (5)	.....
11	LÄHTEET	.....
	TIETOA LOMAKKEEN KÄYTTÄJÄLLE	.....

4.4.1 Henkilöstö

Hoito- ja hoivahenkilöstön määrä, rakenne ja riittävyys sekä sijaisten käytön periaatteet

Henkilöstösuunnittelussa otetaan huomioon toimintaan sovellettava lainsäädäntö, kuten esimerkiksi yksityisessä päivähoitossa varhaiskasvatustilaki ja päivähoitolaiki ja lastensuojeluyksiköissä lastensuojelulaki sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettu laki, joka tuli voimaan 1.3.2016. Jos toiminta on luvanvaraista, otetaan huomioon myös luvassa määritelty henkilöstömitoitus ja rakenne. Tarvittava henkilöstömäärä riippuu asiakkaiden avun tarpeesta, määrästä ja toimintaympäristöstä. Sosiaalipalveluja tuottavissa yksiköissä huomioidaan erityisesti henkilöstön riittävä sosiaalihuollon ammatillinen osaaminen.

Omavalvontasuunnitelmasta pitää käydä ilmi, paljonko yksikössä toimii hoito- ja hoivahenkilöstöä, henkilöstön rakenne (eli koulutus ja työtehtävät) sekä minkälaisia periaatteista on sovittu liittyen sijaisten/varahenkilöstön käyttöön. Julkisesti esillä pidettävään suunnitelmaan ei kirjata työntekijöiden nimiä vaan henkilöstön ammattinimike, työtehtävät, henkilöstömitoitus ja henkilöstön sijoittuminen eri työvuoroihin. Suunnitelmaan kuuluu kirjata myös tieto siitä, miten henkilöstövoimavarojen riittävyys varmistetaan.

a) Mikä on yksikön hoito- ja hoivahenkilöstön määrä ja rakenne?

b) Mitkä ovat yksikön sijaisten käytön periaatteet?

c) Miten henkilöstövoimavarojen riittävyys varmistetaan?

Varhaiskasvatuksen omavalvonta

[Varhaiskasvatuslaki \(36/1973\):](#)

Varhaiskasvatuslaki sisältää mm. määrittelyn ja tavoitteet varhaiskasvatukselle. Lakia sovelletaan kunnan, kuntayhtymän sekä muun palvelujen tuottajan järjestämään varhaiskasvatukseen, jota annetaan päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena.

[Asetus lasten päivähoitosta \(239/1973\):](#)

Asetus sisältää säännökset mm. päivähoitoon liittyvien hakemusten käsittelystä ja hakuajoista, hoito- ja kasvatushenkilökunnan ja lasten välisestä suhdeluvust

[Laki yksityisistä sosiaalipalveluista \(922/2011\):](#)

Laissa säädetään mm. yksityisen päivähoiton järjestämiseen liittyvistä luvista, ilmoituksista ja valvonnasta. (STM)

[Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista \(812/2000\):](#)

Asiakaslain tarkoituksena on edistää asiakaslähtöisyyttä ja asiakassuhteen luottamuksellisuutta sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun. (STM)

[Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista \(272/2005\) ja Valtioneuvoston asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista \(608/2005\):](#)

Kumottua lakia sovelletaan edelleen varhaiskasvatuksessa mm. lastentarhanopettajan ja muun varhaiskasvatuksessa toimivan henkilöstön kelpoisuusvaatimuksiin. Asetuksessa säädetään tarkemmin kelpoisuudesta erityislastentarhanopettajan tehtävään.

Omavalvontasuunnitelma terveydenhuollon palveluissa

- Vastaava johtaja laatii suunnitelman
- Omavalvonnan asiakirjoja muodostuu kaikista niistä toiminta- ja menettelyohjeista, joita laaditaan yhtenäisen käytännön toteuttamiseksi kaikissa palveluketjun vaiheissa.
- Valvira määräys 2/2012: Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajien omavalvontasuunnitelman sisältöä ja laatimista koskevat säännökset

Sisällysluettelo

1	Soveltamisala	3
2	Määritelmät	3
3	Omavalvontasuunnitelman laatiminen	4
4	Omavalvontasuunnitelman sisältö	4
4.1	Omavalvonnan toteuttaminen	5
4.1.1	Tiedot palvelujen tuottajasta ja toimipaikoista	5
4.1.2	Omavalvonnan organisointi ja terveydenhuollon palveluista vastaavan johtajan tehtävät	5
4.1.3	Toiminnan kuvaus, laadunhallinta sekä riskien tunnistaminen ja korjaavat toimenpiteet	6
4.1.4	Henkilöstö	6
4.1.5	Toimitilat	7
4.1.6	Terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet	8
4.1.7	Lääkehoito	8
4.1.8	Hygieniakäytännöt	9
4.1.9	Potilasasiakirjat ja henkilötietojen käsittely	10
4.1.10	Tietoturva ja tietosuoja	10
4.1.11	Potilasasiamies ja hänen tehtävänsä	11
4.1.12	Potilaan osallistumisen vahvistaminen ja muistutusten käsittely	11
4.1.13	Kantelut, muut valvonta-asiat ja toiminnasta saatu palaute	12
4.1.14	Potilasvahinkoepäilyt	13
4.2	Omavalvonnan asiakirjat	13
5	Ohjaus ja neuvonta	14
6	Voimaantulo	14

4.1.4 Henkilöstö

- kuvaus henkilökunnan määrästä ja rakenteesta.
- kuvattava keinot ja toteutus, jolla varmistetaan osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen sekä toimintaan liittyvät täydennys- ja lisäkoulutusikäntännöt.
- työnantajan on arvioitava ja vastattava siitä, että työhön otettavalla on riittävä ammatillinen osaaminen, riittävä kielitaito
- muodollisen pätevyyden tarkistamisen tutkintotodistuksista /terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä
- kuvattava menettely, joilla uusille työntekijöille ja opiskelijoille neuvotaan ja opetetaan käytössä olevat työmenetelmät ja toimintatavat.

- Lääkehoitosuunnitelmaan ja laitteiden ja tarvikkeiden käyttöön liittyvä perehdyttäminen
- Tavoitteena on, että toimipaikoissa toteutetaan suunnitelmallista omavalvontaa, jonka avulla ehkäistään henkilöstön epäasiallinen menettely, havaitaan epäkohdat ja puututaan niihin mahdollisimman nopeasti ja näin varmistetaan toiminnan laatu ja potilasturvallisuus.
- Jokaisella työntekijällä on osaltaan vastuu potilasturvallisuudesta ja siitä syystä oikeus ja velvollisuus ilmoittaa esimiehelleen havaitsemistaan potilasturvallisuuteen vaikuttavista seikoista.
- Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan menettelytavat, joilla valvotaan henkilökunnan toiminnan asianmukaisuutta sisältäen myös potilasasiakirjamerkintöjen ja lääkemääräyskäytäntöjen valvonnan.

Ilmoitusvelvollisuus vai ilmoitusoikeus ?

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi 35§

Jos terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö, sosiaalikuraattori taikka sosiaalitoimen, opetustoimen, liikuntatoimen, lasten päivähoidon, pelastuslaitoksen, Hätäkeskuslaitoksen, Tullin, poliisin, Rikosseuraamuslaitoksen, työ- ja elinkeinoviranomaisen, Kansaneläkelaitoksen tai ulosottoviranomaisen palveluksessa oleva

- on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

- Jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, ... on tehtävä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä viipymättä.
- Lastensuojeluilmoituksen ja ennakkollisen lastensuojeluilmoituksen tekemisestä säädetään lastensuojelulain 25 ja 25 c §:ssä.
  - Jos ilmoitusvelvollinen henkilö on ottanut viipymättä yhteyttä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen ja ilmoittanut yhteydenoton syyt, ei samojen tietojen perusteella tarvitse tehdä lastensuojeluilmoitusta.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

48 §Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus

- Sosiaalihuollon henkilöstöön kuuluvan on toimittava siten, että asiakkaalle annettavat sosiaalipalvelut toteutetaan laadukkaasti.
- Edellä tarkoitetun henkilön on ilmoitettava viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa.
- Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta kunnan sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle.
- Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

- Kunnan ja yksityisen palveluntuottajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista.
- Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on sisällytettävä 47 §:ssä tarkoitettuun omavalvontasuunnitelmaan.
- Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Riskien tunnistaminen

Riskinhallinnan prosessissa sovitaan toimintatavoista, joilla riskit ja kriittiset työvaiheet tunnistetaan.

Miten henkilökunta tuo esille havaitsemansa epäkohdat, laatupoikkeamat ja riskit?

Ohjeistamme henkilökuntaa raportoimaan havaitsemistaan vaara- tai läheltä piti –tilanteista. Raportointi tehdään kirjallisesti ja suullisesti esimiehelle. Myös työyhteisön yhteisissä palavereissa keskustellaan mahdollisista toiminnan epäkohdista ja niiden riskeistä. Käytössä on poikkeamalomake. Laatua tarkastellaan esim. [REDACTED] laadunhallintajärjestelmän avulla, johon kuuluvat myös sisäiset auditoinnit ja itsearvioinnit. [REDACTED] laadunhallintajärjestelmän tavoitteena on laadun tason ylläpitäminen ennalta sovitulla tasolla.

Sosiaalihuoltolain 1.1.2016 voimaan tulleen säännöksen mukaisesti olemme ohjeistaneet henkilökuntaa ilmoittamaan esimiehelleen, mikäli havaitsee epäkohtia tai riskejä, jotka liittyvät sosiaalihuollon asiakkaan hoitoon, hoidon tasoon tai laatuun.

Epäkohtia ovat mm. asiakasturvallisuudessa ilmenevät puutteet, kaltoinkohtelu ja toimintakulttuuriin liittyvät asiakkaille vahingolliset toimet. Kaltoinkohtelua ovat mm. fyysinen, psyykinen tai kemiallinen eli lääkkeillä aiheutettu kaltoinkohtelu.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

49 § Toimenpiteet ilmoituksen johdosta

- Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön tulee käynnistää toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.
- Henkilön on ilmoitettava asiasta salassapitosäännösten estämättä aluehallintovirastolle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei korjata viivytyksettä.
- Aluehallintovirasto tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin erikseen säädetään.

”Vanhuspalvelulaki”

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012

23 §

Omavalvonta

- Toimintayksikön johtajan on huolehdittava, että toimintayksikössä järjestetään omavalvonta palvelujen laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi.
- Omavalvontaa varten on laadittava omavalvontasuunnitelma, joka on pidettävä julkisesti nähtävänä.
- Suunnitelman toteutumista on seurattava ja palveluja kehitettävä toimintayksikön palveluja saavilta iäkkäiltä henkilöiltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä toimintayksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella.
- Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta

25 §

Ilmoittaminen iäkkään henkilön palveluntarpeesta

- Jos terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö taikka kunnan sosiaalitoimen, alueen pelastustoimen, hätäkeskuksen tai poliisin palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tiedon sosiaali- tai terveydenhuollon tarpeesta olevasta iäkkäästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, hänen on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava asiasta viipymättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle.
- Terveydenhuollon ammattihenkilön on ilmoitettava kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle iäkkään henkilön kotiuttamisesta terveydenhuollon laitoshoidosta. Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ennen kotiuttamista.

Kiitos!

